

EĞİTİM TURİZMİNİN EKONOMİK ETKİLERİ VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Dr. Ayşen KONUSKAN¹
Prof. Dr. Nurdan KUŞAT²

ÖZET

Bu çalışma, eğitim turizminin ekonomik etkilerini ve uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenlerini inceleyen nitel-analitik bir araştırmadır. Çalışma 2014–2024 yılları arasında yayımlanmış uluslararası öğrenci verilerine ait çeşitli raporların ve istatistiksel verilerin ışığında belgesel tarama (doküman analizi) yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayıları, ekonomik katkıları ve sosyo-kültürel etkileşimleri değerlendirilmiştir.

Araştırma sonuçları, öğrencilerin tercih nedenleri arasında eğitim kalitesi, kültürel ve dini yakınlık, aile tavsiyesi, bilimsel başarılar, coğrafi konum ve sosyal ağların etkili olduğunu göstermektedir. Türkiye 2015 yılında yaklaşık 72.178 uluslararası öğrenciye ev sahipliği yaparken; bu sayı 2024 yılı itibarıyla 336.366'a ulaşmıştır. Bu artış, Türkiye'nin yükseköğretim alanındaki uluslararasılaşma stratejilerinin önemli bir göstergesidir. Türkiye'yi tercih eden uluslararası öğrencilerin büyük bölümünün Suriye, Azerbaycan, Türkmenistan, İran ve Irak'tan geldiği, ayrıca Kazakistan, Mısır, Afganistan, Somali ve Yemen gibi ülkelerden gelen öğrenci sayısında da bir artış olduğu gözlenmektedir. Bu durum Türkiye'nin özellikle gelişmekte olan ve Müslüman nüfus ağırlıklı ülkeler için bir eğitim merkezi haline geldiğini göstermektedir. Bu çeşitlilik, Türkiye'nin eğitim turizmi açısından bölgesel cazibe merkezi olduğunu desteklemektedir. Sonuç olarak, Türkiye'nin eğitim turizmi potansiyeli ekonomik büyüme, kültürel diplomasi ve küresel eğitim rekabetinde önemli bir stratejik alan olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Turizmi, Öğrenci Hareketliliği, Yükseköğretim.

THE ECONOMIC IMPACTS OF EDUCATIONAL TOURISM: THE CASE OF TURKEY

ABSTRACT

This study is a qualitative-analytical research that examines the economic impacts of educational tourism and the reasons why international students choose Turkey as a study destination. The research was conducted using the document analysis method, based on various reports and statistical data concerning international students published between 2014 and 2024. It evaluates the number of international students in Turkey, their economic contributions, and their socio-cultural interactions.

The findings indicate that the primary reasons influencing student preferences include the quality of education, cultural and religious affinity, family recommendations, academic reputation, geographical proximity, and the influence of social networks. While Turkey hosted approximately 72,178 international students in 2015, this number increased to 336,366 by 2024. This significant growth reflects the effectiveness of Turkey's internationalization strategies in higher education. The majority of international students come from Syria, Azerbaijan, Turkmenistan, Iran, and Iraq, with a notable increase also observed in students from Kazakhstan, Egypt, Afghanistan, Somalia, and Yemen. This trend suggests that Turkey has become an educational hub, particularly for developing countries and nations with predominantly Muslim populations. The diversity of student origins reinforces Turkey's status as a regional center of attraction in educational tourism. In conclusion, Turkey's potential in educational tourism represents a strategic asset in terms of economic growth, cultural diplomacy, and global educational competitiveness.

Keywords: Educational tourism, Student Mobility, Higher Education

¹Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-3475-5482, aysen.konuskan45@gmail.com

²Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Isparta MYO, Dış Ticaret Bölümü, ORCID: 0000-0002-2823-8948, nurdankusat@isparta.edu.tr

GİRİŞ

İnsanoğlu, tarih boyunca daha iyi yaşam koşulları elde edebilmek amacıyla farklı toplumlarla etkileşimde bulunmuş, özellikle Sanayi Devrimi'nden sonra bu temaslar hız kazanmıştır (Gülner, 2011; Gültekin, 2015). 20. yy. da uluslararası toplum yaşantısını dönüştürmeye başlayan küreselleşmenin etkisiyle de ekonomi, iletişim ve ulaşım alanlarında yaşanan gelişmeler, kültürler arası etkileşimi hem kolaylaştırmış hem de yoğunlaştırmıştır. Bu süreçte eğitim, bireylerin nitelik kazanarak hayatla bütünleşmelerinde ve ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmalarında stratejik bir araç olarak ön plana çıkmıştır (Öztürk, 2005; Maya, 2016). Küreselleşmenin ivme kazanmasıyla birlikte, bilgi, insan ve sermaye hareketliliği dünya çapında artış göstermiştir. Bu hareketliliğin en dinamik unsurlarından biri olan uluslararası öğrenci hareketliliği, hem bireysel gelişim hem de ülke ekonomileri açısından önemli bir sosyo-ekonomik alan haline gelmiştir. Uluslararası eğitim hizmetleri sektörü, yalnızca akademik bir alan olmanın ötesine geçerek milyarlarca dolarlık bir endüstri oluşturmuş ve eğitim turizmi kavramı bu bağlamda küresel ekonominin temel dinamiklerinden biri haline gelmiştir (Altbach & Knight, 2007).

Eğitim turizmi, bireylerin akademik bilgi edinmek, mesleki becerilerini geliştirmek, kariyer fırsatlarını artırmak ve kültürel deneyimler kazanmak amacıyla kendi ülkelerinden farklı bir ülkeye seyahat etmeleriyle oluşan bir turizm türüdür (Bodger, 1998). Bu seyahatler, ev sahibi ülkenin eğitim kurumlarına doğrudan gelir sağladığı gibi, konaklama, ulaşım, gıda, eğlence ve sağlık sektörleri gibi birçok alanla da etkileşim içerisinde bulunduğu için zincirleme bir ekonomik katkı yaratmaktadır (OECD, 2022). Nitekim uluslararası öğrencilerin sadece eğitim ücretleri değil, yaşam giderleri yoluyla da yerel ekonomiye önemli ölçüde kaynak sağladıkları bilinmektedir.

Yükseköğretim kurumları, günümüzde ülkelerin uluslararası alanda rekabet gücünü artırmada önemli bir rol üstlenmekte; uluslararası öğrenci hareketliliği ise bu süreçte belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Levent & Karaevli, 2013; Ger vd., 2017). Uluslararası öğrenci hareketliliği, bilim, teknoloji, kültür ve ekonomi alanlarında ülkeler arasında bilgi ve deneyim akışını güçlendirmekte, diplomatik ilişkileri derinleştirmekte ve ekonomik katkılar sağlamaktadır (Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2012; Karakullukçu, 2020).

Ekonomik getirilerin yanı sıra eğitim turizmi ev sahibi ülkelerin uluslararası itibarı ve yumuşak güç stratejileri açısından da kritik bir rol oynamaktadır. Uluslararası öğrenci kabul eden ülkeler, sadece doğrudan ekonomik kazanç sağlamakla kalmamakta aynı zamanda uzun vadede diplomatik ilişkileri güçlendirme, kültürel etkileşimi artırma ve küresel ölçekte rekabet edebilir insan kaynağı oluşturma avantajı da elde etmektedir (Knight, 2012).

Öğrenci tercihleri ise eğitim turizminin yönünü belirleyen temel faktörlerden biridir. Uluslararası öğrenciler, ekonomik ulaşılabilirlik ve burs imkânları, kültürel ve dini yakınlık, coğrafi konum ve stratejik erişim, eğitim kalitesi ve uluslararasılaşma süreci, sosyal yaşam ve misafirperverlik gibi birçok kriteri göz önünde bulundurmaktadır. Özellikle pandemi sonrası dönemde, sağlık hizmetleri kalitesi, dijital öğrenme olanakları ve sosyal destek hizmetleri de öğrencilerin tercihlerinde belirleyici faktörler arasında öne çıkmıştır (QS, 2022).

Türkiye, sahip olduğu coğrafi avantajı, köklü üniversiteleri, kültürel çeşitliliği ve uygun maliyetli eğitim seçenekleriyle uluslararası öğrenciler için cazip bir destinasyon haline gelmiştir (YÖK, 2023). Son yıllarda yürütülen uluslararası tanıtım kampanyaları, burs programları ve yükseköğretimde uluslararasılaşma politikaları sayesinde Türkiye'ye gelen uluslararası öğrenci sayısında belirgin bir artış yaşanmıştır. Ancak Gürüz (2011) bu potansiyelin sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesi için daha stratejik adımlar atılması ve rekabetçi bir eğitim alt yapısının sürekli güçlendirilmesi gerektiği konusuna da dikkat çekmektedir.

Bu çalışma, eğitim turizminin Türkiye için ekonomik katkılarını ve öğrenci tercihleri üzerindeki rolünü analiz ederek, Türkiye özelinde mevcut durumu değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda da eğitim turizminin yalnızca ekonomik değil kültürel ve sosyal boyutlarda da etkiler yaratıp yaratmadığı incelenerek, geleceğe yönelik fırsatlar ve gelişim alanları ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

LİTERATÜR TARAMASI

Yirci ve Serin (2022), yükseköğretimde uluslararası öğrenci hareketliliğini çok boyutlu bir perspektifle ele alarak, bu hareketliliğin ülkelere sağladığı katkıları ve küresel eğilimleri incelemiştir. Çalışmada, OECD, UNESCO, KAM ve DEİK gibi uluslararası kuruluşların verileri kullanarak, öğrenci hareketliliğinin ekonomik, kültürel ve akademik etkileri değerlendirilmiştir. Ayrıca, Türkiye'nin uluslararası öğrenci hareketliliğindeki yeri ve potansiyeli analiz edilerek, bu alandaki stratejik önemi vurgulanmıştır.

Tekin (2022), uluslararası öğrenci hareketliliğini mekânsal bakış açısıyla ele aldığı çalışmasında, küresel ve Türkiye özelindeki eğilimleri coğrafi veriler aracılığıyla incelemiştir. UNESCO'nun 2000–2019 yıllarına ait ve YÖK'ün 2013–2021 dönemine ait verilerinden yararlanarak, öğrenci akışlarının yönünü ve yoğunluğunu Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kullanarak tematik haritalar üzerinden analiz etmiştir. Çalışmada, uluslararası öğrenci hareketliliğinin daha çok belirli merkez ülkelere yöneldiği; Türkiye'nin ise artan burs olanakları, jeopolitik konumu ve kültürel bağlarıyla son yıllarda bir çekim merkezi hâline geldiği vurgulanmıştır. Bu yönüyle çalışma, eğitim turizmi ve öğrenci hareketliliği konularında mekânsal farklılıkları göz önüne alarak literatüre önemli katkı sunmaktadır.

Hançer ve Aydın (2022), eğitim turizmi kapsamında Türkiye'ye yükseköğrenim amacıyla gelen uluslararası öğrencilerin destinasyon seçiminde etkili olan faktörleri incelemiştir. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada, İstanbul'daki 10 farklı vakıf üniversitesinde öğrenim gören 27 uluslararası öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, ülke ve şehir seçiminde ailevi nedenler, tavsiyeler, sosyokültürel ve dini yakınlık, İstanbul'un imajı, vize kolaylığı ve düşük öğrenim ücretleri gibi faktörler öne çıkmaktadır. Üniversite seçiminde ise arkadaş tavsiyeleri ve üniversitelerin lokasyonu belirleyici unsurlar olarak tespit edilmiştir. Çalışma, Türkiye'nin eğitim turizmi potansiyelini daha etkin kullanabilmesi için stratejik planlamaların önemine vurgu yapmaktadır.

Kılınç, Kurt ve Ortaç (2021), küreselleşmenin etkisiyle artan uluslararası öğrenci hareketliliğini ve Türkiye'nin bu alandaki stratejik yaklaşımını incelemiştir. Çalışma, Turquality programının yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma süreçlerine katkılarını değerlendirmektedir. Araştırmada, başta İngiltere konusulan ülkeler üzere gelişmiş yükseköğretim sistemlerine sahip ülkelerin uluslararası öğrenci çekiminde avantajlı konumda olduğu belirtilmiştir. Ancak, bu ülkelerdeki anti-küreselleşme eğilimlerinin, diğer ülkeler için yeni fırsatlar yarattığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, Turquality programının Türkiye'nin yükseköğretim sektöründe marka değerini artırarak uluslararası öğrenci çekiminde önemli bir rol oynayabileceği vurgulanmıştır.

Qian, Law ve Li (2019), tarafından gerçekleştirilen çalışma, turizm alanında eğitim araştırmalarının gelişimini inceleyerek eğitim turizmi literatürüne kavramsal bir derinlik kazandırmaktadır. Araştırma, 2008–2017 yılları arasında yayımlanan 77 akademik makalenin içerik analizine dayanmakta olup, turizm eğitimi araştırmalarında kullanılan yöntemsel yaklaşımları, teorik altyapıyı ve tematik eğilimleri analiz etmektedir. Bu bağlamda, çalışma yalnızca turizm eğitimi alanındaki bilgi birikiminin evrimini yansıtmakla kalmayıp, aynı zamanda araştırma boşluklarını ve geleceğe yönelik potansiyel araştırma alanlarını da belirlemektedir. Araştırmanın bulguları, erken dönem çalışmaların büyük ölçüde teorik

çerçeveden yoksun olduğunu ancak zamanla çok disiplinli teorik yaklaşımların benimsendiğini göstermektedir. Ayrıca, ağırlıklı olarak nicel yöntemlerin kullanıldığı belirlenmiş; ancak nitel ve karma yöntemlerin kullanımında da artış gözlenmiştir. Tematik olarak, öğretim-öğrenme süreçleri, öğrenci motivasyonu ve müfredat değerlendirmeleri gibi konular öne çıkmıştır. Bu bulgular, eğitim turizminin sadece ekonomik değil, aynı zamanda pedagojik ve yapısal yönlerinin de dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede çalışma, eğitim turizmi araştırmalarında teorik çeşitliliğin ve metodolojik zenginliğin önemini vurgulamakta, konunun sadece destinasyon seçimi ya da öğrenci hareketliliğiyle sınırlı kalmaması gerektiğini ileri sürmektedir.

Uslu (2017), uluslararası öğrenci hareketliliğinin Türkiye ekonomisine olan etkilerini değerlendirdiği çalışmada, Türkiye'ye gelen uluslararası öğrencilerin ekonomik katkılarını ve bu hareketliliğin ülke ekonomisine yansımalarını incelemiştir. Çalışmada, Türkiye'nin uluslararası öğrenci çekme potansiyelinin artırılması ve bu alandaki stratejilerin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki harcamalarının, eğitim sektörü başta olmak üzere çeşitli sektörlerde ekonomik canlılık sağladığı belirtilmiştir.

Güneş (2016), Türkiye'ye yükseköğrenim amacıyla gelen uluslararası öğrencilerin İstanbul algısını incelemiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada, öğrenci görüşmeleri ve anket uygulamaları yoluyla veri toplanmıştır. Çalışma, özellikle 2015–2016 eğitim-öğretim yılında İstanbul'daki üniversitelerde öğrenim gören uluslararası öğrencilerden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin İstanbul'a ilişkin beklentilerinin çoğunlukla karşılandığını; kültürel çeşitlilik, tarihi doku ve sosyal yaşamın öğrenci memnuniyetinde önemli rol oynadığını ortaya koymuştur.

Kethüda (2015), uluslararası öğrenci hareketliliğinin hem öğrenci gönderen hem de öğrenci kabul eden ülkelerin eğitim sistemlerine, ekonomilerine ve üniversitelerinin kalitesine olumlu katkılar sağladığını belirtmektedir. Çalışmada, 2000–2012 yılları arasında Türkiye ve dünyadaki öğrenci hareketliliği eğilimleri ile 2013 yılında Türkiye'ye gelen uluslararası öğrenci sayıları incelenmiştir. Türkiye'nin yükseköğretim sektöründeki potansiyelini değerlendirerek pazar payını artırma çabası vurgulanmakta ve en çok uluslararası öğrencinin Azerbaycan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden geldiği belirtilmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin uluslararası öğrenci hareketliliğinde önemli bir konuma sahip olduğu sonucuna varılmaktadır.

Knight (2012), uluslararası öğrenci hareketliliğinin yükseköğretimdeki karmaşıklıklarını ve güncel eğilimlerini ele alırken, bu süreçlerin yalnızca olumlu sonuçlar doğurmadığını, aynı zamanda beklenmedik sonuçlar ve riskler de barındırdığını vurgulamaktadır. Çalışmada, akademik kredilerin tanınması, diploma ve akreditasyon sahteciliği, ortak ve çift diploma programları, beyin göçü ve rekabetçilik gibi makro düzeydeki sorunlar tartışılmaktadır. Bu unsurların, uluslararası eğitim kültürünün bir parçası hâline geldiği ancak genellikle sorgulanmadığı ifade edilmektedir. Knight, öğrenci hareketliliği ve uluslararasılaşma süreçlerinin daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesi gerektiğini ve bu alanda daha fazla araştırma yapılmasının önemini vurgulamaktadır.

Altbach ve Teichler (2001), yükseköğretimde uluslararasılaşma sürecini ve öğrenci değişim programlarının bu süreçteki rolünü kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Çalışma, küreselleşmenin etkisiyle üniversitelerin uluslararası iş birliklerine yöneldiğini ve bu iş birliklerinin akademik kaliteyi artırma, kültürel çeşitliliği teşvik etme ve araştırma kapasitesini genişletme gibi faydalar sağladığını vurgulamaktadır. Ayrıca, uluslararası değişim programlarının öğrencilere farklı eğitim sistemlerini tanıma ve küresel perspektif kazanma imkânı sunduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda çalışma; yükseköğretimde uluslararasılaşmanın

sadece öğrenci hareketliliğiyle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda öğretim üyeleri, araştırma projeleri ve kurumsal stratejiler gibi çeşitli alanları kapsadığını ortaya koymaktadır.

EĞİTİM TURİZMİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

Eğitim turizmi, günümüzde yalnızca kültürel ve akademik bir değişim alanı değil; aynı zamanda stratejik öneme sahip bir ekonomik faaliyet olarak da değerlendirilmektedir. Uluslararası öğrenci hareketliliği, ev sahibi ülkelere hem doğrudan hem de dolaylı yollarla ekonomik katkılar sunmakta, bu yönüyle yükseköğretim sistemlerinin uluslararasılaşması ekonomik kalkınmanın temel bileşenlerinden biri haline gelmektedir (Altbach & Knight, 2007).

Doğrudan Ekonomik Etkiler

Eğitim turizminin doğrudan ekonomik etkileri, uluslararası öğrencilerin ülkede buldukları süre boyunca gerçekleştirdikleri bireysel harcamalar üzerinden ortaya çıkmaktadır. Bu harcamalar; barınma, ulaşım, gıda, sağlık, iletişim ve sosyal yaşam gibi çeşitli sektörlerle doğrudan ekonomik katkı sağlamaktadır (OECD, 2022). Öğrenciler, öğrenim süreleri boyunca sadece üniversitelere değil, yerel ekonomiye de doğrudan katkıda bulunmakta; üniversite çevresinde oluşan hizmet sektörlerinin gelişmesine olanak tanımaktadır. Bu tür harcamalar doğrudan ekonomik akış yaratarak, ilgili sektörde faaliyet gösteren işletmelerin gelirlerini artırır.

Yükseköğretim kurumları, uluslararası öğrencilerden elde ettikleri döviz girdisi sayesinde hem altyapı yatırımlarını finanse etmekte hem de akademik personel kapasitesini genişletmektedir (Altbach & Knight, 2007). Üniversitelerin yabancı öğrencilerden elde ettiği öğrenim ücretleri, kurumların mali sürdürülebilirliğini artırmakta ve bu kaynaklar yeni akademik yatırımlar için önemli bir finansman aracı haline gelmektedir (Knight, 2012). Bu durum, yükseköğretim kurumlarının araştırma-geliştirme faaliyetlerini çeşitlendirmelerine olanak tanıdığı gibi, nitelikli insan kaynağı istihdamını da desteklemektedir. Bu kapsamda üniversiteler, sadece eğitim hizmeti sunan kurumlar olmanın ötesine geçerek önemli ekonomik aktörler haline gelmektedir.

Dolaylı Ekonomik Etkiler

Doğrudan katkıların yanı sıra eğitim turizminin dolaylı ekonomik etkileri de dikkat çekicidir. Dolaylı ekonomik etkiler, öğrencilerin doğrudan harcamalarının ötesinde, onların şehirdeki yaşam kültürüne katkısıyla oluşan ikincil ekonomik faydalardır. Uluslararası öğrenciler, ev sahibi ülkenin ekonomik ve kültürel yapısına entegre oldukça; bu ülkede kalıcı ilişkiler kurmakta ve uzun vadeli ekonomik iş birliklerinin oluşmasına katkı sunmaktadır (Choudaha, 2017). Mezun olduktan sonra kendi ülkelerine dönen öğrenciler, zamanla ticari, diplomatik ve kültürel ilişkilerin gelişmesinde bir köprü görevi görebilmektedir. Bu durum, eğitim turizmini yalnızca bir tüketim faaliyeti değil; aynı zamanda “yumuşak güç³” unsuru olarak stratejik bir araç haline getirmektedir (Marginson, 2011).

Bunun yanında, öğrencilerin yakın çevrelerinin ve aile bireylerinin mezuniyet ya da ziyaret gibi nedenlerle ülkeye gelmeleri, klasik turizm faaliyetlerini de tetiklemekte; konaklama, ulaşım ve yeme-içme sektörlerinde dolaylı bir ekonomik canlanma yaratmaktadır (UNESCO, 2021). Böylece eğitim turizmi ile genel turizm sektörü arasında çok boyutlu bir etkileşim oluşmaktadır.

Ayrıca, eğitimlerini tamamlayan bazı öğrenciler ev sahibi ülkede kalarak istihdam piyasasına dâhil olmakta, bu da ülkenin nitelikli iş gücü ihtiyacına doğrudan katkı sunmaktadır.

---

³Yumuşak güç, bir ülkenin başka ülkeleri askeri ya da ekonomik zorlamaya başvurmadan; kültürel cazibe, değerler ve eğitim gibi araçlarla etkileme ve yönlendirme kapasitesidir (Nye, 2004).

Bu öğrencilerin çeşitli sektörlerde görev alması, beyin göçü süreçlerinin tersine çevrilmesini sağlayarak ekonomik üretkenliği ve yenilikçiliği desteklemektedir (ICEF Monitor, 2022).

Eğitim turizmi aynı zamanda sezonluk olmayan bir ekonomik aktivitedir. Geleneksel turizm belirli mevsimlere bağlı olarak dalgalanma gösterirken, eğitim turizmi yıl boyunca sürdürülebilir bir tüketim kalıbı sunar. Bu da şehirlerin ekonomik istikrarı ve yatırım cazibesi açısından önemli bir avantaj yaratmaktadır (Knight, 2012).

Stratejik ve Sürdürülebilir Ekonomik Katkı

Eğitim turizmi, diğer turizm türlerinden farklı olarak daha uzun vadeli ve sürdürülebilir ekonomik faydalar üretme potansiyeline sahiptir. Kısa süreli turistik ziyaretlerin aksine, uluslararası öğrenciler ülkede uzun bir süre boyunca bulunmakta ve bu süre boyunca ekonomik sistem içerisinde sürekli bir tüketim profili oluşturmaktadır (British Council, 2013). Bu durum, özellikle üniversite şehirlerinde yıl boyunca ekonomik hareketliliğin korunmasına katkı sunmaktadır.

Aynı zamanda, farklı ülkelerden gelen öğrencilerin oluşturduğu çok kültürlü ortamlar, hem yerel toplulukların sosyo-kültürel yapısını zenginleştirmekte hem de girişimcilik ve yenilikçilik ortamına dinamizm kazandırmaktadır. Böylece eğitim turizmi yalnızca ekonomik bir gelir kaynağı değil; aynı zamanda bilgi toplumu olma yönünde stratejik bir fırsat alanı olarak değerlendirilmektedir (Altbach, 2004).

EĞİTİM TURİZMİNİN ÖĞRENCİ TERCİHLERİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Eğitim turizmi, öğrencilerin farklı bir ülkede eğitim alma sürecini kapsayan çok boyutlu bir olgudur. Bu süreçte öğrenciler sadece bir akademik kurum seçmekle kalmaz, aynı zamanda yeni bir yaşam alanı, kültür ve sosyal çevreye de dâhil olurlar. Öğrencilerin eğitim turizmine yönelirken verdikleri kararlar genellikle dört temel boyutta şekillenir: ekonomik, akademik, sosyal ve kültürel faktörler. Bu faktörler, öğrencinin kişisel ihtiyaçları, beklentileri ve yaşam planları ile doğrudan ilişkilidir.

Ekonomik Faktörler

Eğitim almayı planlayan öğrenciler için maliyet unsuru en temel belirleyicilerden biridir. Eğitim ücretleri, yaşam giderleri, ulaşım masrafları ve burs olanakları gibi ekonomik unsurlar, bir ülkenin veya üniversitenin tercih edilip edilmeyeceği konusunda belirleyici olur. Özellikle gelişmekte olan ülkelere gelen öğrenciler için eğitim maliyetleri, tercih sürecinde kritik öneme sahiptir (Maringe & Carter, 2007). Türkiye'nin birçok Avrupa ülkesine kıyasla daha uygun eğitim ve yaşam maliyetlerine sahip olması, öğrenciler açısından ekonomik anlamda erişilebilir bir seçenek sunmaktadır. Devlet üniversitelerinde düşük harç ücretleri ve Türkiye Bursları gibi kapsamlı burs programları, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelere gelen öğrenciler için cazip hale gelmektedir (ICEF Monitor, 2021). Bu burslar yalnızca eğitim ücretlerini değil, barınma, sağlık sigortası ve aylık yaşam giderlerini de karşılayarak ekonomik motivasyonu güçlendirmektedir (Presidency for Turks Abroad and Related Communities [YTB], 2022). Ayrıca bazı ülkelerin öğrencilere sunduğu çalışma izinleri, mezuniyet sonrası iş olanakları ve göçmenlik politikaları da ekonomik motivasyonları artıran unsurlar arasında yer alır (Altbach & Knight, 2007).

Akademik Faktörler

Öğrenciler için kaliteli bir eğitim almak önemli bir önceliktir. Bu bağlamda üniversitenin dünya sıralamasındaki yeri, akademik programların niteliği, araştırma olanakları, uluslararası akreditasyonlar ve öğretim elemanlarının yeterliliği tercihleri etkiler (Knight, 2012). Ayrıca mezuniyet sonrası tanınırlık ve iş bulma imkânları da akademik değerlendirmeler içinde yer alır. Öğrenciler, alanında uzmanlaşmış üniversiteleri ve kendilerine güçlü bir

akademik kariyer yolu sunabilecek kurumları tercih etme eğilimindedir (Brooks & Waters, 2011).

Sosyal Faktörler

Yurtdışında eğitim almak, bireylerin yalnızca bilgi edinmesini değil; aynı zamanda yeni sosyal çevrelere dâhil olmasını ve farklı yaşam tarzlarını deneyimlemesini sağlar. Bu nedenle öğrenciler, tercih ettikleri ülkenin sosyal yapısını, güvenlik durumunu, öğrenci dostu şehirleri ve toplumsal yaşam olanaklarını dikkate alırlar (Leask, 2009). Aile ve arkadaş çevresinden alınan öneriler, o ülkede yaşayan tanıdıklar veya sosyal medyada paylaşılan deneyimler de sosyal etkiler arasında sayılabilir. Ayrıca öğrencilerin sosyal uyum sürecini kolaylaştıracak destek hizmetleri ve danışmanlık sistemleri, tercihleri olumlu yönde etkileyebilir (Rizvi, 2005).

Kültürel Faktörler

Kültürel faktörler, öğrencinin yeni bir toplumda kendini ne kadar rahat ve ait hissedeceğiyle ilgilidir. Dil, din, gelenekler, yaşam tarzı ve kültürel yakınlık gibi unsurlar bu bağlamda önemlidir. Özellikle farklı kültürel ortamlarda yaşam deneyimi kazanmak isteyen öğrenciler, bu faktörü bilinçli şekilde değerlendirir (Madge et al., 2009). Bazı öğrenciler için kültürel benzerlik bir avantajken, bazıları için kültürel farklılık bir öğrenme fırsatı olarak görülmektedir. Bu süreç aynı zamanda bireyin kimlik gelişimine katkı sağlamakta ve küresel vatandaşlık bilincini desteklemektedir (Rizvi & Lingard, 2010).

METEDOLOJİ

Araştırmanın Amacı ve Yöntem

Bu çalışmanın amacı, eğitim turizminin ekonomik etkilerini Türkiye bağlamında çok boyutlu bir şekilde analiz etmek ve eğitim turizminin öğrenci tercihleri üzerindeki rolünü ortaya koymaktır.

Bu çalışma, eğitim turizminin ekonomik etkilerini ve öğrenci tercihleri üzerindeki rolünü Türkiye özelinde ele alan, belgesel tarama (doküman analizi) temelli nitel-analitik bir araştırmadır. Belgesel tarama, mevcut yazılı materyallerin sistematik olarak incelenmesini içeren nitel bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, araştırma konusuna ilişkin mevcut bilgilerin derlenmesi, analiz edilmesi ve yorumlanması sürecini kapsar. Belgesel tarama, özellikle geçmişe dönük bilgi toplamada ve mevcut uygulamaların tarihsel bağlamını ortaya koymada etkili bir araçtır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmada amaç, hem Türkiye'nin mevcut eğitim turizmi politikalarının ekonomik yansımalarını ortaya koymak hem de bu politikaların öğrenci tercihleri üzerindeki etkilerini değerlendirmektir.

Araştırma sürecinde kullanılan temel yöntem, doküman analizi olup; veri toplama sürecinde 2014–2024 yılları arasında yayımlanmış raporlar, resmî raporlar, akademik makaleler, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yayımladığı istatistiksel veriler (örneğin, YÖK gibi) ve uluslararası kuruluşların (UDEF ve OECD gibi) yayınları temel alınarak derlenmiştir. Veriler tablolar aracılığıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş ve bulgular tematik olarak sınıflandırılmıştır.

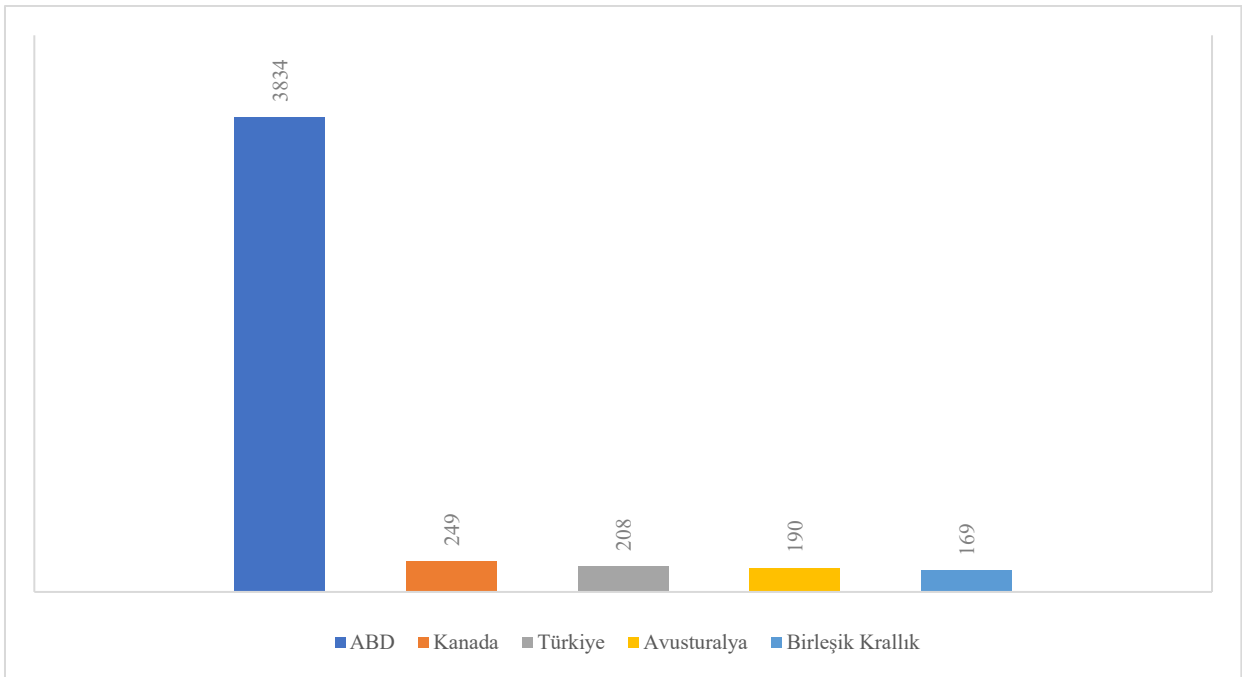
Bu yöntemsel çerçeve, çalışmanın yalnızca yorumlayıcı değil, aynı zamanda veriye dayalı analitik bir yapıda kurgulanmasını sağlamaktadır. Nicel verilerin nitel analiz bağlamında ele alınması, özellikle Türkiye örneği üzerinden somut tespitlerin yapılmasını mümkün kılmaktadır. Araştırmanın sınırları gereği, kısa süreli eğitim programları, yaz okulları ve dil kursları çalışmaya dâhil edilmemiş; yalnızca yükseköğretim düzeyindeki hareketlilik esas alınmıştır. Bu yöntemsel yaklaşım, hem ekonomik kalkınma perspektifinden hem de bireysel öğrenci tercihlerinin belirleyici unsurları bakımından çok boyutlu bir değerlendirme sunmaktadır.

BULGULAR

Bu bölümde, Türkiye’deki eğitim turizmi kapsamında uluslararası öğrencilerle ilgili güncel ve karşılaştırmalı istatistikî veriler sunulmaktadır. 2014–2024 yıllarını kapsayan veriler ışığında hem Türkiye'nin yıllara göre gelişimi hem de diğer ülkelerle kıyaslamalı durumu analiz edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin coğrafi dağılımları, yükseköğretim kurumu türlerine göre tercihleri, uyrukları ve eğitim tercihlerine etki eden faktörler de detaylı olarak ele alınmaktadır. Aşağıda yer alan tablolar sırasıyla bu konulara ilişkin bulguları yansıtmaktadır.

Uluslararası öğrenci kapasitesi ve ekonomik katkı

Şekil 1’de 2023 yılı itibarıyla dünyada en fazla uluslararası öğrenci barındıran dört ülke (ABD, Birleşik Krallık, Kanada ve Avustralya) gösterilmektedir.

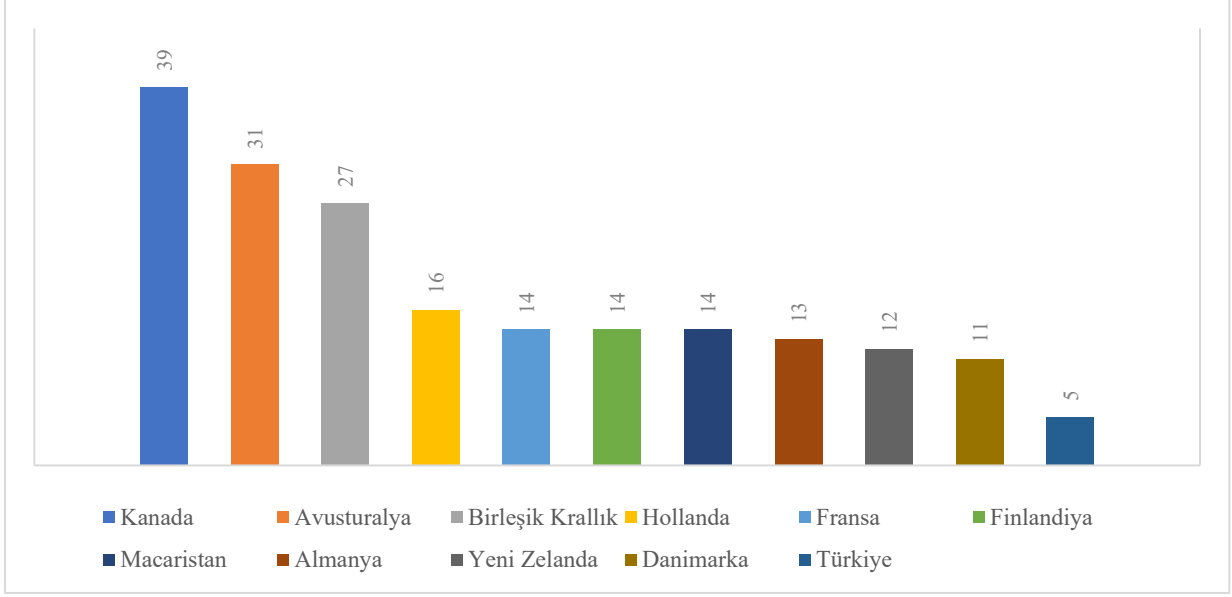
Şekil 1. Türkiye ve Diğer Ülkelerin Karşılaştırmalı Yükseköğretim Kurum Sayısı (2023)

Kaynak: (Kebir Zara, 2025)

Şekil 1’de yer alan karşılaştırmalı yükseköğretim kurum sayıları, Türkiye'nin bu alandaki kurumsal kapasitesinin küresel düzeydeki konumunu ortaya koymaktadır. ABD, 3.834 yükseköğretim kurumu ile açık ara farkla dünya lideri konumunda yer almaktadır. Bu ülkeyi sırasıyla Kanada (249), Avustralya (190) ve Birleşik Krallık (169) takip etmektedir. Türkiye ise 208 yükseköğretim kurumu ile bu ülkelerle benzer bir seviyede konumlanmakta ve özellikle Avrupa bölgesi içinde rekabetçi bir kapasiteye sahip olduğunu göstermektedir.

Bu veriler, Türkiye’nin uluslararası öğrenci çekme potansiyelini artırmak açısından önemli bir yapısal avantaja sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Kurum sayısının fazlalığı, farklı program seçenekleri ve coğrafi yayılım gibi faktörler üzerinden değerlendirildiğinde, Türkiye'nin eğitim turizmi açısından taşıdığı kapasite dikkat çekicidir.

Şekil 2’de, Türkiye’nin yükseköğretim sistemlerindeki uluslararası öğrenci sayıları karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Yükseköğretim kurumlarındaki uluslararası öğrenci yüzdesini göstermektedir.

Şekil 2. Türkiye ve Diğer Ülkelerin Karşılaştırmalı Yükseköğretim Kurumlarındaki Uluslararası Öğrenci Yüzdesi (2024)

Kaynak: (Taşçı ve Kızılkaya 2025)

Şekil 2’de yer alan karşılaştırmalı verilere göre (her ülkenin toplam öğrenci sayısı içerisindeki uluslararası öğrenci oranı), Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında bu oran %5 düzeyindedir ve uluslararası karşılaştırmalar açısından görece düşük bir seviyededir. Bu oran, Kanada (%39), Avustralya (%31), Birleşik Krallık (%27) ve Hollanda (%16) gibi ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye'nin henüz uluslararasılaşma hedefleri doğrultusunda istenilen seviyeye ulaşmadığını göstermektedir.

Özellikle Kanada ve Avustralya, daha az sayıda kurumla daha yüksek oranda uluslararası öğrenci barındırarak, kalite ve çekicilik açısından başarılı bir strateji uygulamaktadır. Birleşik Krallık ise benzer şekilde, eğitim turizmini stratejik bir alan olarak geliştirmiştir.

Aşağıda sunulan Tablo 1’de ABD, Birleşik Krallık, Kanada, Avustralya ve Türkiye’nin uluslararası öğrenci sayısı ve ekonomik katkıları karşılaştırmalı olarak gösterilmektedir.

Tablo 1. Türkiye ve Uluslararası Öğrenci Ev Sahipliği Yapan İlk 4 Ülkenin 2023–2024 Dönemindeki Öğrenci Sayıları ve Ekonomik Katkılarının Karşılaştırılması

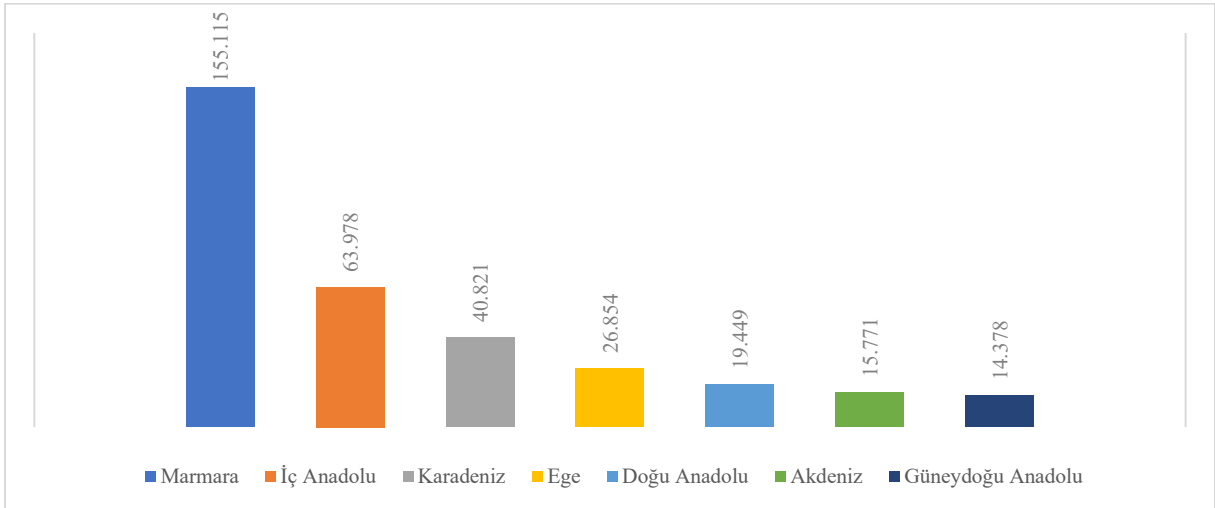
Ülke	Öğrenci Sayıları		2023-2024
	2023	2024	Toplam Ekonomik Katkı
ABD	1.057.188	1.126.690	26 Milyar 096 Milyon Dolar
Kanada	660.230	842.760	37,3 Milyar Kanada Doları
Birleşik Krallık	718.085	758.855	651 Milyon Sterlin
Avustralya	361.247	437.485	51,032 Milyar Avustralya Doları
Türkiye	301.694	336.366	438 Milyon Dolar

Kaynak: (Taşçı ve Kızılkaya 2025; Kebir Zara, 2025)

Tablo 1 incelendiğinde, eğitim turizminin en büyük aktörü 2023 ve 2024 yılında ABD'dir. En fazla uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır ve toplamda 26 milyar 096 milyon dolarlık ekonomik girdi sağlamaktadır. 2024 yılında Kanada 842.760 öğrenci ile ABD'nin öğrenci sayısına oldukça yaklaşmış olup, toplamda 37,3 milyar Kanada doları bir gelir elde etmiş, Birleşik Krallığı geride bırakmıştır. En yüksek ekonomik katkıya sahip ülke ise Avustralya'dır. Son olarak, Türkiye uluslararası öğrenci sayısı yüksek olmakla birlikte, öğrenci başına düşen ekonomik katkı gelişmiş ülkelere kıyasla oldukça düşüktür.

Elde edilen veriler, eğitim turizminin yalnızca akademik bir faaliyet alanı olmanın ötesine geçerek, ekonomik kalkınma stratejilerinde kayda değer bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır. Türkiye'nin bu alandaki büyüme eğilimi; uygun maliyetli eğitim imkânları, kültürel çeşitliliğin sunduğu sosyal zenginlik ve uygulanan uluslararasılaşma politikaları ile doğrudan ilişkilidir. Bu dinamikler, aynı zamanda Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının küresel ölçekte daha görünür ve rekabetçi aktörler hâline gelmesini desteklemekte; ülkenin uluslararası yükseköğretim pazarındaki konumunu güçlendirmektedir.

Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin yalnızca sayıları değil, coğrafi dağılımları da önemli bir analiz alanı sunmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesine göre uluslararası öğrenci sayılarının dağılımı aşağıdaki şekilde sunulmuştur.

Şekil 3. Türkiye'ye Gelen Uluslararası Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılımı (2023-2024)

Kaynak: (Kebir Zara, 2025)

Şekil 3 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin bölgesel dağılımında Marmara Bölgesi açık ara öndedir; 155.115 öğrenci ile toplamın yaklaşık %46,1'ini oluşturmaktadır. Bu bölgeyi

sırasıyla İç Anadolu Bölgesi 63.978 öğrenci (%19) ve Karadeniz Bölgesi 40.821 öğrenci (%12,1) takip etmektedir. Ege Bölgesi 26.854 öğrenci (%8) ve Doğu Anadolu Bölgesi 19.449 öğrenci (%5,8) ile orta seviyede yer alırken, Akdeniz Bölgesi 15.771 öğrenci (%4,7) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi 14.378 öğrenci (%4,3) en düşük öğrenci sayısına sahip bölgelerdir. Bu dağılım, üniversite yoğunluğu, ulaşım kolaylığı, ekonomik gelişmişlik ve uluslararası tanınırlık gibi faktörlerin bölgesel öğrenci tercihleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Türkiye’deki Uluslararası Öğrenci Sayısının Zaman İçindeki Değişimi

Küresel ölçekte yükseköğretim alanında gözlemlenen uluslararasılaşma eğilimlerine paralel olarak, Türkiye’nin yükseköğretim sistemi son yıllarda dikkate değer bir dönüşüm sürecine girmiştir. Türkiye’yi uluslararası düzeyde bir yükseköğretim cazibe merkezi hâline getirme hedefi doğrultusunda, daha fazla uluslararası öğrenci ve akademisyenin ülkeye kazandırılmasına yönelik çeşitli politika mekanizmaları geliştirilmektedir. Bu politikaların etkinliğini artırmak amacıyla, uluslararası akademik iş birliklerinin güçlendirilmesine yönelik stratejik girişimler de eş zamanlı olarak uygulanmaktadır (YÖK, 2023).

YÖK’ün bu girişimlerinin sonucunda Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında uluslararası öğrenci sayılarında yaşanan gelişmeler, Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Devlet ve Vakıf Yükseköğretim Kurumlarında Yıllar İtibarıyla Uluslararası Öğrenci Sayıları (2015-2024)

Yıllar	Vakıf MYO	Vakıf Üniversitesi	Devlet Üniversitesi	Toplam
2015	6	14.730	57.442	72.178
2016	7	18.194	69.702	87.903
2017	12	18.632	89.432	108.076
2018	7	22.734	102.397	125.138
2019	14	30.673	123.818	154.505
2020	34	40.596	144.417	185.047
2021	59	50.838	173.151	224.048
2022	50	64.861	196.373	260.289
2023	100	87.136	214.458	301.694
2024	2.821	107.404	226.141	336.366

Kaynak: (YÖK, 2023)

2015 yılında Türkiye’de yükseköğretim kurumlarında toplam uluslararası öğrenci sayısı 72.178 iken, bu sayı 2024 yılında 336.366’ya ulaşarak yaklaşık 4,7 katlık önemli bir artış göstermiştir. Tablo 2’deki veriler, Türkiye’nin hem devlet hem de vakıf yükseköğretim kurumlarında uluslararası öğrenci çekme kapasitesinin giderek güçlendiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 3; Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören uluslararası öğrenci sayılarının yıllara göre değişimini göstermektedir.

Tablo 3. Türkiye’de Yıllara Göre Uluslararası Öğrenci Sayıları (2013–2024)

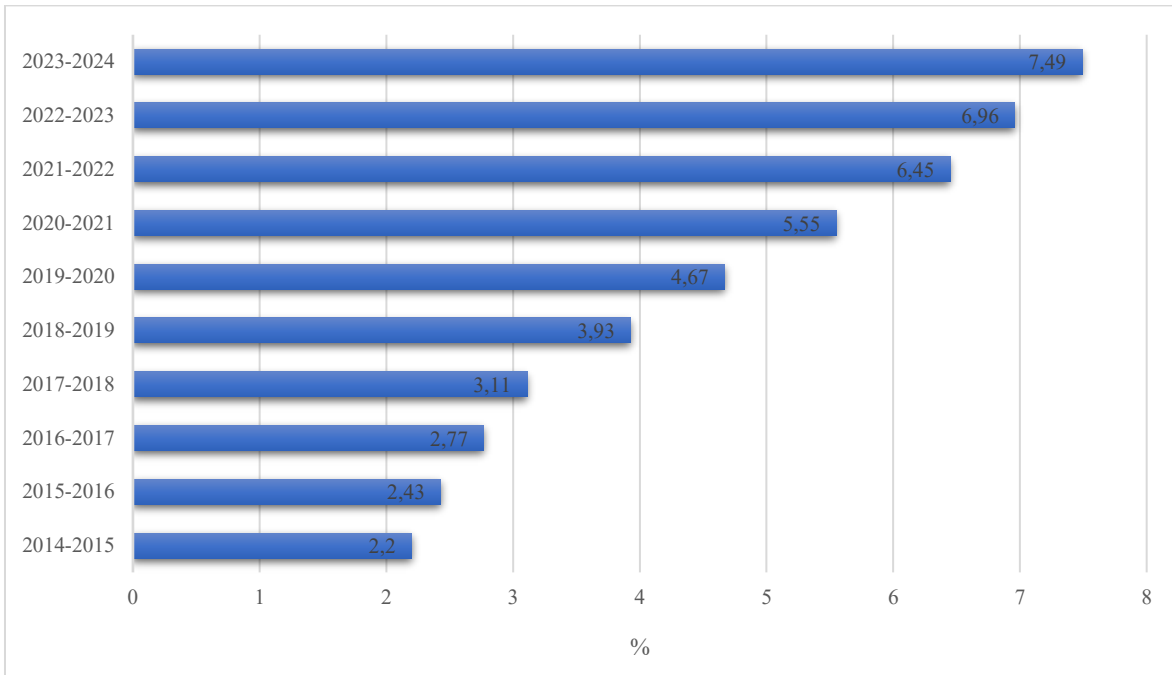
Yıllar	Toplam Öğrenci Sayısı (Önlisans-Yüksek lisans-Doktora)	Uluslararası Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı İçindeki Uluslararası Öğrenci Sayısı (%)
2014-2015	6.062.886	72.178	1,19%
2015-2016	6.689.185	87.903	1,31%
2016-2017	7.198.987	108.076	1,50%
2017-2018	7.560.371	125.138	1,66%
2018-2019	7.740.502	154.505	1,99%
2019-2020	7.940.133	185.047	2,33%
2020-2021	8.240.997	224.048	2,72%
2021-2022	8.296.959	260.289	3,14%
2022-2023	6.950.142	301.694	4,34%
2023-2024	7.081.289	336.366	4,75%

Kaynak: (YÖK, 2025)

Son on yıllık dönemde, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısında istikrarlı bir artış eğilimi gözlenmektedir. 2022 yılı itibarıyla 300 binin üzerine çıkan uluslararası öğrenci sayısı, bu artış trendini 2024 yılında da sürdürerek yaklaşık 340 bine ulaşmıştır. 2014-2015'te toplam öğrenci nüfusunun yalnızca %1,19'unu oluşturan uluslararası öğrenciler, 2023-2024 döneminde bu oranın yaklaşık %4,75'ine ulaşmıştır. Bu durum, Türkiye'nin eğitim turizminde uluslararası cazibesinin arttığını göstermekte ve ekonomik etkiler açısından da önemli bir gösterge oluşturmaktadır.

Türkiye'de yükseköğretimdeki uluslararasılaşma eğilimlerini izleyebilmek amacıyla düzenlenen Şekil 4'de, 2014-2024 dönemine ait örgün öğretimdeki uluslararası öğrenci oranlarına yer verilmiştir.

Şekil 4. Türkiye'de Örgün Eğitimdeki Uluslararası Öğrenci Oranları (2014-2024)

Kaynak: (YÖK, 2023)

OECD'nin tanımına göre, uluslararası öğrenci oranı, bir ülkedeki yükseköğretim kurumlarında eğitim gören ve o ülkenin vatandaşı olmayan öğrencilerin, toplam öğrenci sayısına oranıdır (OECD, 2023). Şekil 4'e bakıldığında, 2023–2024 akademik yılı itibarıyla, Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin toplam yükseköğretim öğrenci sayısı içindeki payı %7,49 seviyesine ulaşmıştır. Bu oran, OECD ülkeleri ortalamasının (%6,62) üzerinde yer almaktadır (YÖK, 2023). Bu bağlamda Türkiye, uluslararası öğrenci oranı açısından OECD ortalamasının üzerine çıkarak yükseköğretimdeki uluslararasılaşma çabalarının etkili sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi eğitim amacıyla tercih etme nedenleri, Tablo 4'te belirlenen kriter başlıkları ve bu başlıkların etkinlik oranları üzerinden değerlendirilmiştir. Tablo 4, öğrencilerin tercihlerini belirleyen baskın unsurları görselleştirerek, Türkiye'nin uluslararası öğrenci çekme politikalarına dair önemli çıkarımlar sağlamaktadır.

Tablo 4. Uluslararası Öğrencilerin Eğitim İçin Türkiye'yi Tercih Nedenleri

Tercih Etme Kriter Başlıkları	Etkinlik Oranları
Eğitim kalitesi yüksek olması	%23,39
İnanç düzeyinde benzeşme	%19,81
Kültürel benzerlik	%12,37
Ailenin karar sürecine etkisi	%8,65
Akademik başarı ve bilimsel üretkenlik	%8,45
Coğrafi ve stratejik konum	%5,41
Türkiye'de tanıdık veya akraba bulunması	%3,99
Arkadaş tavsiyesi	%3,58
Fiziksel (coğrafi) yakınlık	%2,77
Türkiye Bursları programı	%2,77
Genel burs olanaklarının fazla olması	%2,64
Yaşam ve eğitim maliyetlerinin düşüklüğü	%2,03
Türkiye diplomasının istihdamda avantaj sağlaması	%1,49
Vize sürecinin kolay olması	%0,95
Vize giriş imkânı	%0,88
ABD/Avrupa yerine tercih edilen ulaşılabilir destinasyon	%0,81
	%100,00

Kaynak: (udef.org.tr, Erişim Tarihi: 08.06.2025)

Tablo 4'e göre, uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenlerinin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin tercihlerinde en sık vurgulanan unsurların başında eğitim kalitesinin yüksekliği, akademik başarı, bilimsel üretkenlik ve Türkiye diplomasının istihdamda sağladığı avantaj gibi akademik gerekçeler gelmektedir. Bu durum, Türkiye'nin sadece bölgesel değil küresel ölçekte de rekabetçi bir yükseköğretim sistemine sahip olma yönündeki çabasının karşılık bulduğunu göstermektedir.

Tablo 4'te yer alan bulgulara göre, inanç düzeyinde benzeşme, kültürel yakınlık, fiziksel/coğrafi yakınlık, tanıdıkların ya da akrabaların Türkiye'de bulunması ve aile/arkadaş tavsiyesi gibi sosyokültürel faktörlerin de tercihler üzerinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu eğilim, göç kararlarının sadece bireysel değil, aynı zamanda sosyal çevre, geleneksel değerler ve dini aidiyet çerçevesinde şekillendiğine işaret etmektedir. Öğrencilerin ekonomik gerekçeler ile Türkiye'yi tercih etmeleri de dikkat çekicidir. Özellikle yaşam ve eğitim maliyetlerinin düşüklüğü, burs olanaklarının çeşitliliği ve Türkiye Bursları programının erişilebilirliği, Türkiye'yi geliştirmekte olan ülkelerden gelen öğrenciler için cazip hale getirmektedir.

Ayrıca, vize sürecinin kolaylığı, vizesiz giriş imkânı ve Avrupa/ABD gibi ülkelerde yaşanan vize engelleri nedeni ile Türkiye'nin ulaşılabilir bir alternatif olarak görülmesi, Türkiye'nin göç politikalarının uluslararası öğrenciler açısından bir avantaj sunduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 5, 2023–2024 akademik yılında Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin uyruklarına göre sayısal dağılımını detaylandırmakta; ayrıca, ilk 10 ülkeden gelen öğrencilerin cinsiyet bazında kadın ve erkek sayılarını da sunmaktadır. Bu tablo, uluslararası öğrenci profilinin hem coğrafi hem de demografik açıdan gözlemlenmesine olanak sağlamaktadır.

Tablo 5. Uluslararası Öğrencilerin Uyruklarına Göre Sayıları (İlk 10 Ülke, 2023-2024)

Sıra	Ülke	Kadın	Erkek	Toplam
1	Suriye	27.587	33.183	80.750
2	Azerbaycan	13.330	27.024	40.354
3	Türkmenistan	15.155	13.971	29.126
4	İran	16.234	12.690	28.924
5	Irak	5.520	7.633	13.153
6	Kazakistan	6.632	5.326	11.958
7	Mısır	3.626	7.069	10.695
8	Afganistan	2.610	6.539	9.149

9	Somali	3.236	5.636	8.872
10	Yemen	1.612	6.315	7.927
	Toplam	95.522	125.386	220.908
	Genel Toplam	142.290	194.076	336.366

Kaynak: (YÖK, 2023)

Tablo 5'teki 2023–2024 akademik yılı verilerine göre, Türkiye'de yükseköğretimlerine devam eden uluslararası öğrencilerin uyruk dağılımı incelendiğinde, en fazla öğrencinin sırasıyla Suriye, Azerbaycan, Türkmenistan, İran ve Irak uyruklu olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, eğitim turizminin Türkiye ekonomisine olan etkilerini ve uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenlerini çok boyutlu bir bakış açısıyla incelemiştir. Belgesel tarama yöntemiyle 2014–2024 yılları arasında yayımlanmış resmi raporlar ve istatistiksel veriler doğrultusunda yürütülen analizler, Türkiye'nin yükseköğretim alanında hem niceliksel büyüme hem de uluslararasılaşma açısından önemli bir gelişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayısının son on yılda ciddi bir artış göstermesi (%366'lık bir yükselişle 2024 yılında 336.366 öğrenciye ulaşılması), bu alanın potansiyelinin giderek daha fazla fark edildiğini göstermektedir. Nitekim 2023–2024 akademik yılı itibarıyla uluslararası öğrencilerin toplam yükseköğretim içindeki oranı %7,49'a yükselmiş ve OECD ülkeleri ortalamasının (%6,62) üzerine çıkmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, Türkiye uluslararası öğrenci sayısı bakımından üst sıralarda yer almakla birlikte, öğrenci başına düşen ekonomik katkı açısından gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmaktadır. Buna rağmen, eğitim turizminin Türkiye ekonomisine doğrudan ve dolaylı katkılar sunduğu açıktır. Uluslararası öğrencilerin eğitim sürecinde yaptıkları öğrenim ücreti ödemeleri, barınma, ulaşım ve sağlık harcamaları yoluyla oluşan doğrudan ekonomik katkının yanı sıra; bu öğrencilerin yoğunlaştığı şehirlerde yurt, kafe, ulaşım ve kırtasiye gibi hizmet sektörlerinin gelişimine, istihdamın artmasına ve yerel ekonomilerin canlanmasına yönelik dolaylı katkılar da ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri incelendiğinde, akademik kalite, yaşam maliyetlerinin düşüklüğü, burs imkânları, kültürel yakınlık ve vize kolaylıkları gibi birçok etkenin belirleyici olduğu görülmektedir. Bu durum, Türkiye'nin hem bölgesel hem de küresel ölçekte rekabetçi bir eğitim destinasyonu haline gelme potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Bölgesel dağılım incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin en yoğun olarak Marmara Bölgesi'nde toplandığı görülmektedir. Marmara Bölgesi'nin uluslararası öğrenci yoğunluğunda öne çıkmasının temel nedenleri arasında İstanbul'un konumu, bölgedeki büyük ve tanınmış üniversitelerin varlığı, yüksek eğitim kalitesi ve küresel tanınırlık ön plana çıkmaktadır. Bu bölgeyi sırasıyla İç Anadolu ve Karadeniz bölgeleri izlemektedir. Ege ve Doğu Anadolu bölgeleri orta düzeyde öğrenci yoğunluğuna sahipken, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri en düşük uluslararası öğrenci sayılarına sahiptir. Ayrıca öğrencilerin uyruk dağılımına bakıldığında, Türkiye'nin özellikle yakın coğrafyadaki ülkelere gelen öğrenciler için cazip bir merkez haline geldiği anlaşılmaktadır. Bu eğilim, hem ekonomik hem de sosyo-kültürel etkenler ile doğrudan ilişkilidir. Türkiye, Avrupa ülkelerine kıyasla daha düşük öğrenim ücretleri ve yaşam maliyetleri sunmasının yanı sıra, burs imkânları ve barınma destekleriyle ekonomik anlamda daha erişilebilir bir alternatif oluşturmaktadır. Öte yandan, Türkiye'nin Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkeler ile sahip olduğu ortak dini değerler, kültürel yakınlıklar, tarihsel bağlar ve toplumsal yaşam tarzındaki benzerliklerde öğrencilerin adaptasyon sürecini kolaylaştırmakta ve aidiyet duygusunu güçlendirmektedir. Özellikle Orta Doğu, Orta Asya ve Afrika gibi bölgelerden gelen öğrencilerin Türkiye'yi tercih etmesinde, hem maddi hem manevi bu avantajların bütünleşik biçimde etkili olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlar mevcut literatür ile büyük ölçüde örtüşmektedir. Örneğin; Altbach ve Knight (2007), uluslararası öğrencilerin eğitim tercihlerinde hem akademik kalite hem de sosyo-kültürel bağların önemli rol oynadığını vurgularken; Chen (2008), maliyet-etkinliğin ve burs olanaklarının gelişmekte olan ülkeler açısından belirleyici faktör olduğunu belirtmektedir. Türkiye özelinde gerçekleştirilen çalışmalarda, uluslararası öğrencilerin tercihlerini etkileyen temel unsurlar arasında kültürel ve dini yakınlık, eğitim kalitesi, bilimsel başarı düzeyi ve aile tavsiyesi gibi faktörlerin öne çıktığı görülmektedir (Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel, 2015). Benzer şekilde, Mete ve Özgenel'in (2021) araştırmasında da öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasında dini inançlara uygunluk, eğitim kalitesi, kültürel benzerlik, burs olanakları gibi etkenlerin belirleyici olduğu ortaya konmuştur.

Sonuç olarak, Türkiye eğitim turizminde yükselen bir aktör olarak öne çıksa da, sürdürülebilir ve katma değer yaratan bir yapıya ulaşabilmesi için çok yönlü stratejilere ihtiyaç duymaktadır. Akademik kalitenin artırılması, uluslararası tanıtımın güçlendirilmesi, bölgesel dengelerin sağlanması ve öğrenci deneyiminin iyileştirilmesi bu sürecin temel yapı taşları olacaktır. Bununla birlikte, Türkiye'nin yalnızca yakın coğrafyadaki ülkelere değil, aynı zamanda Avrupa, Kuzey Amerika ve Doğu Asya gibi gelişmiş ülkelere de öğrenci çekebilecek bir yapıya dönüşmesi önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, özellikle uluslararası öğrenci hareketliliğini teşvik eden değişim ve iş birliği programlarının yaygınlaştırılması, anlaşmalı kurum sayılarının artırılması ve İngilizce eğitim veren programların çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, yükseköğretim kurumlarının uluslararası akreditasyonlara yönelmesi ve dünya çapında sıralamalarda görünürlüğünü artırması, Türkiye'yi nitelikli uluslararası öğrenci tercihleri açısından daha rekabetçi bir ülke konumuna getirecektir.

KAYNAKÇA

Altbach, P. G. & Teichler, U. (2001). Internationalization and exchanges in a globalized university. *Journal of Studies in International Education*, 5(1): 5-25. <https://doi.org/10.1177/102831530151002>.

Altbach, P. G. (2004). Globalisation and the university: Myths and realities in an unequal world. *Tertiary Education and Management*, 10(1): 3-25.

Altbach, P.G. & Knight, J. (2007). The Internationalization of higher education: Motivations and realities. *Journal of Studies in International Education*, 11: 290-305. <https://doi.org/10.1177/1028315307303542>

Bodger, D. (1998). Leisure, learning, and travel. *Journal of Physical Education. Recreation & Dance*, 69(4): 28-31.

British Council. (2013). The shape of things to come: The evolution of transnational education. British Council Report. https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/the_shape_of_things_to_come_2.pdf (Erişim Tarihi: 22.05.2025).

Brooks, R. & Waters, J. (2011). *Student Mobilities, Migration and the Internationalization of Higher Education*. Palgrave Macmillan.

Chen, L. H. (2008). Internationalization or international marketing? Two frameworks for understanding international students' choice of Canadian universities. *Journal of Marketing for Higher Education*, 18(1): 1-33. <https://doi.org/10.1080/08841240802100113>

Choudaha, R. (2017). Three waves of international student mobility (1999-2020). *Studies in Higher Education*, 42(5): 825-832.

Ger, A. M., Ertepinar, H., Kaplan Sayı, A., Tanberkan Suna, H., Türk, Z. ve Gonca Akdemir, Z. (2017). Uluslararası öğrencilerin üniversite ve ülke seçimini etkileyen faktörler. *Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Eğitim Fakültesi*, 1-67.

Gülınar, B. (2011). Acculturation and media using among foreign students. *Global Media Journal*, 2(3): 51-68.

Gültekin, M. (2015). Yabancı uyruklu öğretmen adaylarının türkiye'deki eğitimlerine yönelik görüşleri: anadolu üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(4): 7-20. <https://doi.org/10.18037/ausbd.41342>.

Güneş, İ. (2016). Türkiye'ye Yükseköğrenim İçin Gelen Uluslararası Öğrencilerin İstanbul Algısı, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gürüz, K. (2011). *Higher Education and International Student Mobility in the Global Knowledge Economy*. Albany: SUNY Press.

Hançer, F. H. ve Aydın, Ş. (2022). Eğitim turizmi kapsamında destinasyon seçimini etkileyen faktörler. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3): 1815-1833. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1073344>.

ICEF Monitor. (2021). Turkey aims to grow international enrolment.

ICEF Monitor. (2022). International student retention and post-study migration: Trends and implications. <https://monitor.icef.com> (Erişim Tarihi: 20.05.2025).

Karakullukçu, A. (2020). Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinin Türkiye’de Eğitim Ekonomisinin Gelişimi Üzerine Etkisi, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kebir Zara, A. (2025). Uluslararası Öğrencilerin Türk Ekonomisine Katkısı (2023-2024). udef.org.tr, <https://udef.org.tr/wp-content/uploads/2025/04/Uluslararası-O%CC%88g%CC%86rencilerin-Tu%CC%88rkiyeye-Ekonomik-Katkisi.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2025).

Kethüda, Ö. (2015). Türkiye’deki uluslararası öğrenci hareketliliği üzerine bir araştırma. Yükseköğretim Dergisi, 5(3): 147-161.

Kılınç, M., Kurt, A., ve Ortaç, F. R. (2021). International student mobility and turquality perspective in higher education. Journal of University Research, 4(2): 119-126. <https://doi.org/10.32329/uad.881319>.

Knight, J. (2012). Concepts, rationales, and interpretive frameworks in the internationalization of higher education. In The SAGE Handbook of International Higher Education, 27-42. <https://doi.org/10.4135/9781452218397.n2>.

Knight, J. (2012). Student mobility and internationalization: Trends and tribulations. Research in Comparative and International Education, 7(1): 20–33. <https://doi.org/10.2304/rcie.2012.7.1.20>.

Leask, B. (2009). Using formal and informal curricula to improve interactions between home and international students. Journal of Studies in International Education, 13: 205-221. <https://doi.org/10.1177/1028315308329786>.

Levent, F. ve Karaevli, Ö. (2013). Uluslararası öğrencilerin eğitime yönelik politikalar ve Türkiye için öneriler. Eğitim Bilimleri Dergisi, 38: 97-117.

Madge, C., Raghuram, P. & Noxolo, P. (2009). Engaged pedagogy and responsibility: A postcolonial analysis of international students. Geoforum, 40(1): 34–45.

Marginson, S. (2011). Higher education and public good. Higher Education Quarterly, 65(4): 411–433. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2273.2011.00496.x>.

Maringe, F., & Carter, S. (2007). International Students’ Motivations for Studying in UK HE: Insights into the Choice and Decision Making of African Students. International Journal of Educational Management, 21: 459-475. <https://doi.org/10.1108/09513540710780000>.

Maya İ. (2016). Uluslararası öğrenci değerlendirme programı sonuçlarına göre ülkelerin başarılarını etkileyen eğitsel göstergeler. International Periodical for the Languages Literature and History of Turkish or Turkic, 11(3): 1665-1684.

Mete, M. ve Özgenel, M. (2021). Uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin Türkiye’yi tercih etme nedenlerinin ve beklentilerinin incelenmesi. Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(3): 739-753. <https://doi.org/10.30692/sisad.936010>.

Nye, J. S. (2004). Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York: PublicAffairs.

OECD. (2022). Education at a Glance: OECD Indicators. https://www.oecd.org/en/publications/education-at-a-glance-2022_3197152b-en.html (Erişim Tarihi: 15.05.2025).

OECD. (2023). *Education at a Glance 2023: OECD Indicators*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/education-at-a-glance-2023_e13bef63-en.html (Erişim Tarihi: 15.05.2025).

Özoğlu, M., Gür, B. S. ve Coşkun, İ. (2012). *Küresel Eğilimler Işığında Türkiye’de Uluslararası Öğrenciler*. Ankara: SETA Yayınları.

Öztürk, N. (2005). İktisadi kalkınmada eğitimin rolü. *Sosyoekonomi*, 1(1): 27-44.

Presidency for Turks Abroad and Related Communities [YTB]. (2022). *Türkiye Scholarships Annual Report*.

Qian, J., Law, R. & Li, X. (2019). Education research in tourism: A longitudinal study of 77 articles between 2008 and 2017. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 24: 120–129. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2019.02.003>.

QS Quacquarelli Symonds (2022). *International Student Survey Report*.

Rizvi, F. & Lingard, B. (2010). *Globalizing Education Policy*. Routledge.

Rizvi, F. (2005). International education and the production of cosmopolitan identities. *RIHE International Publication*, (9): 77–92.

Savaşan, F., Yardımcıoğlu, F. ve Beşel, F. (2015). Yabancı uyruklu lisans ve lisansüstü öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri: Sakarya Üniversitesi Örneği. *International Students Symposium 1*, 6-8 Kasım 2015, Türkiye.

Taşçı, F. ve Kızılkaya, H. (2025). Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’ye Katkıları. [setav.org. https://www.setav.org/assets/uploads/2025/05/r264.pdf](https://www.setav.org/assets/uploads/2025/05/r264.pdf) (Erişim Tarihi: 09.06.2025).

Tekin, M. K. (2022). Dünyada ve Türkiye’de uluslararası öğrenci hareketliliğinin mekânsal perspektiften incelenmesi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 31(1): 139-154. <https://doi.org/10.51800/ecd.1085090>

udef.org.tr, <https://udef.org.tr/uluslararasi-ogrencilik/> (Erişim Tarihi: 08.06.2025)

UNESCO. (2021). *Global Flow of Tertiary-Level Students*. UNESCO Institute for Statistics.

Uslu, B. (2017). Türkiye merkezli uluslararası öğrenci hareketliliğinin ekonomik yansımaları. 12. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi, 11-13 Mayıs 2017, Ankara, Türkiye.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yirci, R. ve Çetin, S. (2022). Yükseköğretimde Uluslararası Öğrenci Hareketliliği. Konferans: XIII. Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumu, 11-15 Mayıs 2022, İzmir, Türkiye.

YÖK (2023). Yükseköğretim Kurulu 2024-2028 Stratejik Planı. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2025/yuksekogretimde-uluslararasilasma-strateji-belgesi-2024-2028.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2025).

YÖK (2025). İstatistiki veriler. <https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 07.06.2025).